

СИДОРОВ Олександр Анатолійович,
*доцент кафедри аналітичної
економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук*
ХАЛЕМОНЕЦЬ Єлизавета Анатоліївна,
*здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з воєнними діями на території України, економічна безпека країни зазнала масштабного удару. Нині нестабільність економічних систем держави, призводить до потреби винайдення нових шляхів для подолання поставлених викликів що зумовлюють нові реалії функціонування суб'єктів господарювання, перегляду механізмів регулювання процесів економіки, пристосуванню до сьогоденних реалій та зосередження ресурсів, передусім на забезпечення воєнної економічної безпеки.

По-перше, варто зазначити, що сутність економічної безпеки це стан економіки, який дає змогу забезпечити стійке економічне зростання, в свою чергу, рівень забезпечення економічної безпеки залежить від дієвості заходів, які орієнтовані на забезпечення сталого економічного розвитку та захисту наявного стану, прийнятих на державному рівні.

В довоєнний період основними загрозами економічній безпеці України були: наявність високого державного боргу, низька інвестиційна привабливість спричинена високим рівнем корупції, відтік кваліфікаційних кадрів.

Як зазначає в свої дослідженнях Кравець К., що «до основних загроз економіки додалися ще наявні проблеми. За останніми даними прямі збитки економіці України через війну складають понад 108 мільярдів доларів, що за чотири місяці призвело до збільшення кількості матеріальних та фактичних втрат на 12,8 мільярда доларів. Основною причиною зростання суми прямих збитків становить збільшення кількості знищених та пошкоджених об'єктів соціальної сфери, інфраструктурних об'єктів, споруд приватного сектору, освітнього та сфери охорони здоров'я. Відповідно до заявлених даних, починаючи з лютого місяця було завдано збитків 388 підприємствам, 1991 магазинам, 511 адмінбудівлям, 18 цивільним аеропортам, 764 дитсадкам, 634 культурним спорудам, 27 торговим центрам і 28 нафтобазам» [3, с. 428].

До початку воєнного вторгнення основними завданнями економічної безпеки був захист внутрішніх ринків, фінансової системи країни, підтримання на координація торговельного та інвестиційного балансу, то після російського вторгнення основними цілями стало питання захисту наявних ресурсів та промислового потенціалу країни від дій агресора.

Якщо в перші тижні після російського вторгнення економіка перебувала у «замороженому» стані, то вже через місяць поступово майже всім суб'єктам господарювання вдалося досягнути певної рівноваги шляхом зосередження стабілізації макроекономічних показників.

Призупинення економічної діяльності національної економіки призвело до втрати колишнього рівня доходів, рівня видатків на військовий сектор економіки, суттєве зниження потужності виробництва продукції, зростання внутрішньої міграції робочої сили як в середині країни, так і за її межі.

Окупація території, ведення бойових дій, ліквідація об'єктів цивільного та знищення промислового сектору, проблеми із збутом виготовленої продукції, зруйнованість логістичних ланцюгів, скорочення кількості робочої сили та кількості населення в цілому призводить до потреби нагальних змін для захисту економіки України. Інше важливе питання – суттєва втрата соціального та людського капіталу. За попередніми даними за кордон виїхало понад 7 млн. українців, ще частина знаходиться на окупованій території, загалом за рахунок смертності також зменшився відсоток робочого населення [1].

Науковець Гбур З. наголошує на тому, що «до іншого важливого аспекту можна віднести ведення економічної війни з ворогом, що полягає у використанні норм СОТ, введення санкцій, бойкотування компаній, котрі живлять економіку росії, використання наявного конфлікту для вирішення проблемних питань відносин з агресором, котрі тягнуться з 2014 року» [2].

Отже, на сьогоднішній день економіка держави потребує отримання підтримки та дієвих змін у сфері створення плану повоєнного розвитку економіки.

На сьогодні вже прийняті зміни у податкової системи країни для періоду воєнного та післявоєнного стану, зокрема запроваджені податкові стимули для великого та середнього бізнесу, для малого бізнесу надано пільги зі сплати податків. Це звичайно несуттєво вплине на зростання національної економіки та макроекономічні показники, але дасть можливість бізнесу відновити після суттєвим втрат свої активів.

Крім того, держава запустила програму переміщення підприємств з окупованих територій та зони бойових дій на західну частину країни, забезпечуючи допомогою в перевезенні майна таких підприємств та надання орендних пільг, до речі, на сьогодні релокації зазнали понад півтисячі підприємств.

Отже, сьогодні ставить нові завдання економічній безпеці країни, яка протягом багатьох років протистояла нестабільності та негативним тенденціям національній економіці.

Державне регулювання національної економічної безпеки повинне взяти за основу передусім на детальний аналіз наявних проблем та шляхів їх подолання, розроблення оперативних заходів як для відновлення довоєнного стану економіки, так і для подальшого її розвитку. Першочерговим завданням державного регулювання є можливість створення дієвої стратегії економічної безпеки національної економіки та забезпечення її безпосередньої реалізації.

Основними напрямками економічної безпеки країни є підтримка воєнного сектору держави та у той же час запровадження державних програм з подальшої лібералізації бізнесу на період воєнного стану, в основі яких

лежить отримання прибутку та підтримка функціонування підприємств шляхом надання податкових пільг, скасування ввізних мит на сировину, виділення квот для української продукції, послаблення контролюючих функцій держави над здійсненням діяльності бізнесу.

Також важливим питанням державної політики повинно стати забезпечення населення житлом на роботу на не окупованих територіях країни, що дасть можливість відновлення економіки країни та відносносвнення її виробничого та промислового потенціалу.

Інше можливе джерело вирішення питання з кризою в економіці є залучення зовнішніх інвесторів та створення механізму державних гарантій країни-партнера, для компаній яка готові працювати в Україні самостійно або у партнерстві з українським бізнесом.

Список використаних джерел:

1. Економіка України під час війни: оперативна оцінка (квітень 2022 р.). Центр економічної стратегії. Аналітична записка. 2022. С. 1-23.
2. Гбур З. В. Методи та принципи державного управління економічною безпекою. «Молодий вчений». 2017. № 10. С. 760-764.
3. Кравець К. П. Економічна безпека України в умовах воєнного стану. Аналіз наявних загроз та шляхи їх вирішення. *The 1st International scientific and practical conference «Science and technology: problems, prospects and innovations»* (October 19-21, 2022). Osaka: CPN Publishing Group, 2022. Pp. 428-433.

СИДОРОВ Олександр Анатолійович,
*доцент кафедри аналітичної
економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук*
МОСТОВИЙ Олександр Богданович,
*здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Потреба в стратегічному управлінні розвитком підприємства на засадах інноваційного розвитку є наслідком змін в економіці. Процес використання інновацій є незмінним атрибутом у діяльності сучасних підприємств, а тому останні мають бути враховані у системі процесів стратегічного розвитку з акцентом на ефективному їх використанні.

Основою стратегічного управління є стратегія підприємства, яка є генеральною, комплексною програмою дій, спрямованою на досягнення мети підприємства.